

LUND UNIVERSITY

I gemenskapens tjänst

Carlson, Benny

Published in:
I & M

2009

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
Carlson, B. (2009). I gemenskapens tjänst. *I & M*, 36(2), 22-25.

Total number of authors:
1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

I gemenskapens tjänst

Benny Carlson

Med egna radio- och TV-program, tidningar och sändningar tillgängliga på Internet formar den somaliska gruppen i Minnesota bilden av sig själv. Programmen tas fram genom ideellt arbete och bygger broar mellan kulturer.

I Skandinavien har somalierna haft det motigt och det finns en oro för att de är exponerade för en negativ självuppfyllande mediebild. Jag har själv stött på denna oro i flera sammanhang på senare år: i samband med en artikelserie om somalier på väg "mot avgrunden" i Sverige, i en avhandling om somalier som utvecklas till "motborgare" i Danmark, på en integrationskonferens i Norge. I Minnesota däremot har somalierna skördat större framgång och där har de också utvecklat en sällsynt livlig medieverksamhet.

En intressant fråga är om somalier via medieverksamhet själva kan göra mer än de redan gör för att ändra på den negativa bilden. Det finns en påtaglig somalisk medieverksamhet även i Skandinavien, åtminstone i Sverige, men syftet i denna artikel är att (utan att säga något bestämt om orsakssambandet mellan ekonomisk/social framgång och medial aktivitet och utan att göra jämförelser mellan somaliska medier i Skandinavien och Minnesota) ge några glimtar från en miljö – Twin Cities, det vill säga Minneapolis och Saint Paul – där somalierna producerar mängder av information via TV, radio och tidningar.

Information – det ekonomiska och sociala maskineriets smörjmedel – kan i grund och botten fylla fyra funktioner för en invandrargrupp, inte minst när det handlar om flyktingar, nämligen att sprida kunskap om

1) det "gamla" landet, vilket har betydelse för om invandrarna ska planera för att återvända när omständigheterna så tillåter eller för en framtid i sitt nya hemland;

2) det "nya" landet, vilket är viktigt för invandrarnas förmåga att ta till vara sociala och medicinska tjänster samt utbildnings-, arbetsmarknads- och bostadsmöjligheter;

3) vad som händer inom invandrargruppen, vilket är viktigt för att gruppmedlemmarna ska kunna mobilisera en inre solidaritet och hjälpa varandra att navigera i det nya landet;

4) invandrargruppen till infödda och andra invandrare i det nya landet, vilket är viktigt för gruppens rykte och följlaktligen för medlemmarnas möjligheter att bli accepterade och kunna röra sig mot "the mainstream".

Vissa av dessa funktioner (1, 3) kan uppenbarligen både minska och öka den hastighet med vilken invandrarna rör sig mot "huvudfaran" medan andra funktioner (2, 4) i huvudsak kan bidra till att skynda på processen.

Somaliska medier i Twin Cities

Ett tiotal somaliska TV-program produceras av frivilliga krafter vid **Minneapolis Television Network (MTN)**, en icke vinstdrivande organisation grundad av Minneapolis stad 1983. MTN:s mål är att "ge gruppemenskaper möjlighet att göra sina unika röster hörda via kabel-TV" (<http://www.mtn.org>). För en symbolisk avgift erbjuder MTN utbildning i video-, TV- och Internetteknik till människor som vill skapa program och ger dem tillgång till studio, utrustning och kabel-TV-kanaler.

Radioprogram sänds via KFAL, en icke vinstdrivande FM-station som funnits i Minneapolis och Saint Paul sedan 1978 och som finansieras av bidrag från lyssnare och stiftelser. Dess mål är att "ge röst åt människor som blir ignorerade eller felaktigt framställda i vanliga medier" och öka "förståelsen mellan människor och gemenskaper" (<http://www.kfai.org>).

Två månatliga gratistidningar publiceras också:

Warsan Times ges ut på somaliska och engelska och The African News Journal på engelska.

Bästa sättet att få en inblick i denna värld av bilder, röster och bokstäver är att berätta historierna om några av medie-

projektet och om de människor som står bakom dem, om målsättningar, ekonomi, spridning, innehåll och framtidsplaner. Substansen i dessa historier härrör från intervjuer med sju somaliska medarbetare i Minneapolis i november 2008.

TV-program

Somali TV startade 1997 och är det äldsta somaliska TV-programmet i Twin Cities. Huvudsyftet är att förmedla information med fokus på hälsa och utbildning till somalier som inte talar engelska. Grundaren heter Abdulkadir Osman. Han är i dag producent och arbetar tillsammans med nyhetsankaret Mahamud Abdi och kameramannen Siyad Salah.

Ambitionen bakom Somali TV är enligt Mahamud Abdi att *"... vara del av [den somaliska] gemenskapen och bidra till att göra den produktiv. Det är en kamp. Men vi [somalierna] är här och vi kommer inte att återvända [till Somalia] så vad är det vi behöver? Vi vill att människor ska bli amerikaner i första hand och därefter somalier. Vi vill uppmuntra människor att bli politiker, advokater eller vad som helst här i Amerika. Vi vill hjälpa människor att inte slå in på fel väg, så som en del människor gör som är födda här."*

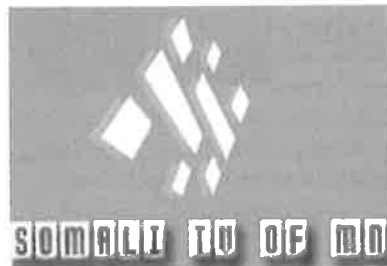
Somali TV har inga intäkter, bara kostnader. De tre medarbetarna arbetar som frivilliga och försörjer sig genom andra jobb. Annars får de sin belöning när någon i den somaliska diasporan säger att *"ni gör ett bra jobb, fortsatt med det"*.

Mahamud Abdi – som flydde som tolvåring från Somalia 1992 och kom, efter flera år i flyktingläger i Kenya, år 2000 till Minneapolis sponsrad av en syster – arbetar i ett företag som reparerar mobiltelefoner.

Somali TV täcker tvillingstäderna med förorter och är tillgängligt via Internet. Programmet sänds en timme på måndags- och torsdagskvällar med repriserna vid midnatt och består av tre delar: religion, ett dagligt tema och traditionella somaliska sånger. Fokus ligger på sådant som människor lokalt behöver få veta. Politik, särskilt somalisk politik, undviks för att inte stöta bort tittare. *"Somalisk politik är farlig, den splittrar människor"*, säger Mahamud.

Somali Media TV startades 1998 av Abdimalik Askar, sänds på somaliska och/eller engelska via fyra kabel-TV-kanaler fredag till söndag och når mellan 55 000 och 600 000 abonnenter

beroende av dag och kanal. Programmen är också tillgängliga på YouTube. Syftet är, enligt programmet hemsida, att tillgodose somaliernas behov av *"att bli utbildade, engagerade, upplysta och roade"*.

Det handlar om att översätta väsentliga nyheter och information till somaliska, att ta upp frågor som direkt påverkar den somaliska gemenskapen i Minnesota, att utgöra ett effektivt forum för utbildning, och att överbrygga klyftan mellan infödda Minnesotabor och somalier.

Abdimalik Askar är i dag såväl producent som "ankare". Han lämnade Somalia vid 17 års ålder 1991. Efter två år i flyktingläger i Kenya kom han till USA i slutet av 1992. Inom kort började han att studera, vid Normandale Community College och Saint Mary's University, där han tog kandidatexamen i informationsteknologi och magisterexamen i projektledning. Han genomgår i dag en ledarskapsutbildning på doktorandnivå.

Somalia Media TV produceras av tre medarbetare. Enda intäkten består av småsummor från människor i den somaliska diasporan. För att försörja sig har Abdimalik arbetat med att rekrytera studenter från invandrarfamiljer för en organisation som representerar delstatens universitet och högskolor. Han har numera ett ettårigt stipendium för att lära infödda leva tillsammans med invandrare.

Zuhur Ahmed har många järn i elden. I radioprogrammet Somali Community Link tar hon upp ungdoms-, utbildnings- och hälsofrågor.

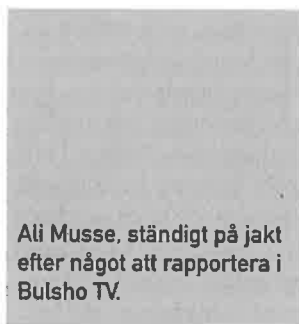
Bulsho TV (sambands-TV) startades av Ali Musse 2003 och sänds i dag fyra timmar i veckan. Ali Musse är producent, kameraman och pro-

gramvärd. Hans ambition är att sprida information om Somalia och Minnesota till somalier i Minnesota, att sprida information inom den somaliska gruppen och att vara så neutral att han kan nå ut till hela den somaliska gemenskapen.

Ali Musse flydde 1990 till Kenya, hans resa till USA finansierades 1995 av en syster. I Minnesota arbetade han först för ett företag som tillverkade kameror och möbler och på en sjukvårdsklinik i Minneapolis. Han tog en examen vid ledarskapsinstitutet vid Saint Thomas universitetet i Saint Paul. Ali Musse, som arbetar med etermedier sedan 1998, har inga inkomster från sin TV- och radioverksamhet. Han försörjer sig genom att under helgerna distribuera medicin inom Minneapolis stad. Samtidigt fortsätter han att arbeta med radio. Diversity Radio sänds två timmar dagligen måndag till fredag på flera afrikans-

ka och asiatiska språk och har enligt Ali omkring 2000 lyssnare. Han planerar också att starta ett satellitradioprogram inom Scola, en icke vinstdrivande organisation som tar emot och sänder ut program över hela världen. Målet är att i framtiden göra program även på engelska för att sprida information till

Ali Musse, ständigt på jakt efter något att rapportera i Bulsho TV.

Foto: Benny Carlsson

Liban Hussein är producent, kameraman och programvärd på Somali Mai TV Network, världens enda TV-program på språket mai.

människor utanför den somaliska gruppen. Dessutom driver Ali Musse **Somalia Family Advocacy Group**, en organisation utan finansiering inom vilken han själv och fyra volontärer försöker hålla människor borta från trubbel.

Mai är ett språk som talas (men inte skrivs) i de södra delarna av Somalia; det dominerande språket i norr är maha. **Somali Mai TV Network** är världens enda TV-program på mai. Det är skapat av en man, Liban Hussein, som är producent, kameraman och programvärd.

Liban Hussein flydde Somalia vid 25 års ålder 1993. Efter sex års väntan på visum i Kenya kunde han äntligen ta sig till USA. Han kom till Maryland och tog en Greyhound-buss till Iowa där han hade en syster. I Iowa arbetade han i två år på ett slakteri men hela tiden "hade jag den här idén om TV i huvudet".

Liban Hussein flyttade så småningom till Minneapolis, där han på den mai-talande somaliska gruppens förslag startade sitt TV-program 2003. Det sänds två gånger i veckan via MTN och SPNN, (Saint Paul Neighborhood Network) alltså över Minneapolis och Saint Paul, och arkiveras på You Tube.

Somali Mai TV sänder gamla somaliska sånger och intervjuer och tar upp olika ämnen inom den somaliska gruppen. Liban Hussein drar sig inte för att rapportera om politiska händelser i Somalia. Han betalar en reporter i Somalia för att skicka rapporter på ljudband via mail om vad som händer där. Programmet är ofta tvåspråkigt – mai och maha – och översätts ibland, när något dramatiskt har hänt i den somaliska gruppen, till engelska.

För att försörja sig arbetar Liban Hussein på Higher Ground Academy i Saint Paul med administration och medier. Samtidigt går han en journalistutbildning vid Saint Paul Technical College. "Vad är det för mening med att göra det här programmet undrar en del. Det är min framtid. Jag startade det här programmet. Jag vill ta det till mitt land – Somalia."

Radioprogram

Somali Voices, som startade 1997, sänds en gång i veckan över tvillingstäderna – och är tillgängligt via Internet – i syfte att upplysa somalier om senaste nytt, utbildning, hälsa och sociala frågor. Värd är Mukhtar Gaaddasaar, som började arbeta med Hussein Samatar (numera VD för African Deve-

Foto: Benny Carlsson

lopment Center) på KFAI. "Jag ser mig själv som en bro mellan två kulturer", säger Mukhtar. "Jag försöker stärka gemenskapen genom att ge människor information." Bron leder i huvudsak från det amerikanska samhället till den somaliska gemenskapen, inte åt andra hållet. Men i sin övriga verksamhet försöker Mukhtar sprida information i motsatt riktning, exempelvis när han håller föredrag om somalisk kultur.

Som så många andra, har Mukhtar Gaaddasaar en brokig livshistoria alltsedan han som fjortonåring 1991 flydde tillsammans med familjen från Somalia till Kenya. Till Minnesota kom han 1997. Genom arbete bland annat vid löpande band försörjde han familjen, men kunde så småningom skaffa sig gymnasiekompetens och ta examen vid University of Minnesota. I dag studerar han politik vid Humphrey Institute of Public Affairs med hjälp av ett stipendium och med siktet inställt på en magisterexamen.

Somali Community Link täcker tvillingstäderna och är tillgängligt via KFAI:s hemsida. Programvärd är en ung kvinna, Zuhur Mohamed, som började arbeta på programmet tillsam-

mans med Hussein Samatar. Programmet sänds på somaliska en timme på måndagar och domineras av ungdoms-, hälso- och utbildningsfrågor. Vid intervju tillfället var temat det ökande antalet autistiska barn i somaliska familjer.

Zuhur och hennes familj flydde från Somalia till Syrien och 1998, när hon var tretton år gammal, vidare till USA. Som barn imiterade hon nyhetsankare i TV och bekanta brukade säga att hon hade radiopersonlighet. "Människor uppmuntrade mig och jag kände ingen scenskräck", säger hon. "Jag visste också hur viktig radio är för somalier. Det är ett muntligt sambälle."

Zuhur Mohamed håller på att avsluta sina medicinstudier vid University of Minnesota, hon arbetar heltid på en klinik vid universitetet och hon ägnar sig åt frivilligarbete på helgerna. Hon arbetar också en gång i månaden med ett TV-program, Echo, inriktat på hälsofrågor för icke engelskspråkiga minoriteter.

Tidningar

Den äldsta somaliska tidningen i Minnesota är **Warsan Times**, som startades av Dr Hassan Eibakar 1996. Det är en månatlig gratistidning på två språk – somaliska och engelska – som utges i Minneapolis. Tyvärr fick jag aldrig tillfälle att intervju Dr Eibakar varför vi ger oss i kast med en nyare, engelskspråkig månatlig gratistidning, **The African News Journal**. Den utges av Bashe Said, som är såväl tidnings- som affärsman. Han startade tidningen, som har en upplaga på 10 000 exemplar och riktar sig till afrikaner i Minnesota (inte bara somalier) år 2005. Han äger också First Cup Cafe i ett köpcenter i Minneapolis.

Bashe Said har ekonomexamen från Somalia men hann aldrig påbörja en yrkeskarriär i sitt hemland. Han kom till Washington, D.C., från Kenya 1996 och flyttade till Minneapolis två år senare. Först startade han ett TV-program, Sahan

TV, i avsikt att informera om hälso-, utbildnings- och bostadsfrågor och berätta individuella historier. Han blev omedelbart uppvaktad av olika organisationer som ville få ut information till folket. "Det var ett viktigt arbete. Jag fick inget betalt men det var det bästa jag kunde göra för gruppen och för mig själv."

Bashe utsågs år 2000 till årets producent av SPNN. Men i det långa loppet kunde han inte arbeta utan inkomst. Han slutade göra TV 2002 och startade alltså några år senare The African News Journal med den kredit han hade på sitt kreditkort. I dag täcks kostnaderna i huvudsak av annonsintäkter. Tidningen är gratis och sprids i tvillingstäderna med förorter genom servicecenter och bibliotek men det finns också betalande prenumeranter – organisationer och människor som vill få tidningen levererad i postlådan. Som mest har tidningen haft 300 – 400 prenumeranter, i dag betalar 150 prenumeranter

ter 36 dollar vardera. Tidningen har två löneanställda (icke-somaliska) medarbetare. Bashe Said ser tidningen som en länk mellan de afrikanska grupperna och övriga minnesotabor. "Vår målsättning är", säger Bashe, "att nå ut till varje afrikan i landet. Vi ska försöka göra det nästa år om vi kan hitta investerare och distributörer som vill hjälpa oss."

Somalierna är kända för sin ambition

Alla de historier som berättats i denna artikel bär vittnesmål om en vilja att arbeta hårt i grupp gemenskapens tjänst, inte för att tjäna pengar utan för att göra nytta och känna stolthet när människor säger att "ni gör ett bra jobb, fortsätt med det".

Utifrån historierna kan vi dra slutsatsen att de somaliska medarbetarna i tvillingstäderna ägnar avsevärd energi åt att utföra de inledningsvis nämnda funktionerna 2 och 3: att sprida kunskap om det "nya" landet och om vad som händer i gruppen. De fokuserar i första hand på hälso- och utbildningsfrågor. I fråga om funktion 1 – att sprida kunskap om vad som händer i det "gamla" landet – går åsikterna isär, åtminstone när det gäller politik. En del undviker politisk rapportering

eftersom de fruktar att den kommer att orsaka splittring i den somaliska diasporan. Andra verkar anse att den går att hantera på ett neutralt sätt. Funktion 4 – att sprida kunskap om gruppen till infödda och andra invandrare i det "nya" landet – tycks vara minst utvecklad. Vissa av de intervjuade anser emellertid att det är en viktig uppgift för framtiden. Det enda medium som i nuläget är tillgängligt för en bredare publik är The African News Journal som riktar sig till en panafrikansk läsekrets och publiceras på engelska.

I skandinavisk miljö förefaller funktion 4 – att sprida information som kan förändra den negativa mediebildningen av somalier – mycket viktig. Måhända är denna funktion inte lika viktig i Minnesota där somalierna gjort sig kända som ambitiösa och hårt arbetande och därför kanske inte behöver inrikta sig på att "sälja" sig till majoritetssamhället.

BENNY CARLSON ÄR PROFESSOR I EKONOMISK HISTORIA,
EKONOMIHÖGSKOLAN I LUND

FOTNOT: Jag har översatt "community" med "grupp", "gemenskap" eller "grupp gemenskap".

Jag vill rikta ett tack till tre institutioner som möjliggjort denna artikel: American Swedish Institute, som förlänade mig Cornelia Malmberg Fellowship 2008, African Development Center of Minnesota, som satte mig i kontakt med somaliska medarbetare, och Axel och Margaret Ax:son Johnsons stiftelse, som med ett stipendium gett mig tid att arbeta med "somaliska" frågor.